

„Színház az egész...”^[1]

Egy ál-ávós és a kulákok, az ÁVH tekintélye és a dolgozó parasztek nyugalma

„Ahowy bementek lakására, arról érdeklődtek, hogy kulák-e, a beszoalgtatásnak eleget tett-e, és az adója ki van-e fizetve, [...] bementek a konyhába, ahol arról tanakodtak, hogy ötlet elvigyék-e, de azt melyik év. szds-nak mondta magát, azt mondotta, hogy most nem viszik el. Utána enni és innivalót követeltek. [...] A két ismeretlen pedig evett, ivott, kb. 1 órai ott tartózkodás után eltávoztak, mindketten kerékpárral. Elmondja továbbá, hogy az egyik ismeretlen férfi személyében a sóstóhegyi újságárust ismerte fel, vagyis ahhoz hasonló férfi volt, a másik férfit nem tudja, hogy ki volt.”

Bevezetés

V. I. nyíregyházi gazda 1950. október 18-án este, magát ávós századosnak kiadva, több tanyára bement, ahol házkutatást tartott, s enni- és innivalót követelt. A nyomozás két nap múlva, az egyik sértett panaszbjelentését követően indult meg; V. I.-t december 3-án fogták el és tartóztatták le. A gyanúsított és a tanúk kihallgatására még abban a hónapban sor került, majd 1951 januárjában a vádirat is elkészült. A nyíregyházi járásbíróóság 1951. február 3-án V. I.-t magánlaksértésben és zsarolásban találta bűnösnek, amiért 1 év 2 hónap börtönbüntetésre ítélte, valamint 5 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.

Az ÁVH működéséről, az elkövetett visszaélésekről nem folytattak le hivatalos vizsgálatokat, így a hatóság működésének mindennapjairól elsősorban visszaemlékezések és szépirodalmi feldolgozások tájékoztatnak, "hivatalos" dokumentumok már kevésbé. A V. I. ügyében keletkezett - és alább közölt - iratok, ha nem is egy "igazi" államvédelmis, hanem maga annak kiadó személy cselekedeteit dokumentálják, mégis bepillantást engednek az ÁVH működésének mindennapjaiba, a társadalommal való kapcsolatába, illetve társadalmi megítélésébe, különösen, ami a hatóságnak a gazdákhöz, kulákokhoz való viszonyát illeti. Ugyanis akkor, amikor V. I. magát ávós századosnak kiadta, viselkedésében minden bizonnyal létező, közismert, alighanem saját maga is tapasztalt mintákat követett. Valószínű, hogy nem a képzelete szülte a késő este ittas állapotban a háziakra rátörő, káromkodva, fenyegetőzve ingyen ételt, italt, sőt nőt is követelő ávós szerepét. Alakításának "hitelességét" jelzi, hogy a sértettek is államvédelmi tisztként kezelték, egyikük még a padlásra is felszaladt és elbújt az ál-államvédelmis elől. ám, még ha cselekménye kirívónak is tekinthető, a sértettek reagálása, az ál-ávóshoz való viszonyulásuk azt mégis jelzi, hogy mennyire rettegett volt az ÁVH: sokat sejtető ugyanis, hogy ávósként V. I. mit kívánt elérni, és mit tūrtek neki, mint ávósoknak, az emberek.

Az ügy dokumentumai mindamellett az "igazi" államvédelem működéséről is képet adnak. így bemutatják, hogy az ÁVH helyi, megyei szerveinek az önállósága meglehetősen szűk volt, folyamatosan jelenteniük kellett az országos központba, ahonnan a konkrét ügyben is utasításokat, útmutatásokat kaptak. Az iratokban, mindenképp V. I. egymást követő kihallgatásaiban végigkövethetjük, hogy a szerv miként aknáztta ki a cselekményben rejlő lehetőségeket, hogyan alakult ki a koncepció: egy ittas állapotban elkövetett garázdaságból az ÁVH-t és a szovjet hadsereget lejáratozó tudatos, előre kitértelt bűncselekmény. Az sem véletlen, hogy az államügyesség és végül a bíróság is úgy ítélte meg, hogy V. I. ittas állapota nem volt olyan mértékű, hogy cselekedetei következményét ne tudta volna felismerni. (Ezek szerint V. I. igen jól bírta az italt, mivel vallomása szerint már Nyíregyházán különböző kocsmákban megközelítőleg 2,5 liter bort megivott, és ehhez jött a tanyákon elfogyasztott legkevesebb 2 liter bor.)

A koncepció alakulását mutatja egy másik tényező is. V. I. a legtöbb esetben nem magyarul, hanem szlovákul beszélt, melynek indítékaként a második kihallgatása alkalmával azt hozta elő, hogy magát oroszoknak kiadva próbált nagyobb félelmet gerjeszteni. Figyelemre méltó azonban, hogy senkit sem tudott megtéveszteni, mivel a tanúk valamennyien az egybehangzóan azt állították, hogy szlovákul beszélt. Csak a nyomozást végző ÁVH "hagyta magát" félrevezetni és súlyosbító tényezőként használta fel V. I. ellen. Az államügyesség szerint már egyértelmű, hogy V. I. oroszoknak próbálta magát kiadni. Az ítélet viszont felmérésre sikeredett: a bíróság a tanúk és a vádlott előadásából először megállapítja, hogy V. több helyen szlovákul beszélt, majd a vádirat nyomán azt is, hogy oroszul! Mindenesetre V. I. - állítólagos - szándéka (ti. államvédelmi tisztnek és oroszoknak akarta magát kiadni), arra utal, hogy az emberek az ÁVH és a szovjet hadsereg szoros kapcsolatát, együttműködését érzékelték, és ezt csak megerősítették a vádiratban és az ítéletben megfogalmazottak. (Tudniillik az ÁVH, az államügyesség és a bíróság nem az "oroszu" beszélés tényét sérelmezte, hanem azt, hogy lejárta az orosz hadsereget?)

Az ehhez hasonló iratfajták, így a közölt dokumentumok is, nemcsak a politika- és intézménytörténet, hanem más jellegű feldolgozások számára is kiváló forrásanyagul szolgálnak. A vallomások az ötvenes évek tanyai lakosságának eszközeiről, berendezési és használati tárgyairól, az általuk viselt ruhákról is beszámolnak, az evési és italozási szokásaikról nem is beszélve. A helytörténészek számára is értékes forrást jelentenek ezek a dokumentumok. így például megdudhat belőlük, hogy a Nyíregyháza határában élő tirpák gazdák - és nem is csak az idősek - még a 20. század közepén is beszéltek szlovákul, s hogy ez mennyire nem volt ritka, azt jelzi, hogy a környező falvak magyar gazdái is azonnal felismerték ezt a nyelvet, és természetesnek vették a használatát. Kiolvasható belőlük a helymeghatározás, a névhasználat konzervatívizmusa is: a kocsmát a volt tulajdonos után határozzák meg ("a volt Cseh András borpincéje"), és a helyiek számára a Dózsa György utca még mindig Vay ádám utca.

A dokumentumok az állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában található V-32431 sz. dossziében lelhetők fel (ÁSZTL 3.3. V-32431). A személyneveket minden esetben monogrammal helyettesítettük, egyébként az iratokat szöveghűen, az eredeti szöveg írásmódját megőrizve közöljük, csupán a nyilvánvaló elütéseket, tévesztéseket javítottuk. (A szöveg- és a szövegképhűség érdekében meghagytuk a rövid í és ü betűket is, noha valószínűleg az írógépeken is hiányoztak ezek hosszú megfelelői.) A szövegek ugyanis önmagukban is kordokumentumok, beszédesen illusztrálják a vidéki állam- és rendvédelem írásbeliségének állapotát: (nem is olyan) kis túlzással azt is mondhatjuk róluk, hogy korjelző prózák. Megmutatják az ÁVH, a rendőrség és általában kommunista államapparátus hivatali nyelvezetét, szóhasználatát, az irodalmi és a beszélt magyar nyelvtől egyaránt idegen, kicsavart fogalmazásmódját, komikus (vagy inkább tragikomikus) mondatszerkesztését. Különösen bántóak a nagy számú durva helyesírási hibák, amelyekből következtethetünk az ezeknél a szerveknél foglalkoztatott személyek nyelvi (& eacute;s általános) képzési színvonalára. Ráadásul a szövegközlésből nem derül ki, mert a neveket monogram helyettesíti, hogy a Magyar Népköztársaság szerveinek munkatársai saját polgárainak a nevét a legkülönbözőbb változatokban írták le, és csak a legritkább esetben tudták a helyes variánszt eltalálni.

Az utóbbi években megnőtt az érdeklődés az államszocializmus speciális erőszak szerveinek története iránt. Számos visszaemlékezés látott napvilágot és irodalmi feldolgozások is születtek, főleg az ötvenes évekkel kapcsolatban. A térmával kapcsolatos történetudományos kutatások is már több éve megkezdődtek, és több tanulmány is született, különösen az állambiztonsági szervek intézménytörténetére vonatkozóan. Remélhetőleg ez a forrásközlés is új adalékokkal járul hozzá - egy szokatlan epizódon keresztül - az ÁVH illetve a Rákosi-korszak történetének feltáráshoz, megismeréséhez.

V. I. nyíregyházi gazda 1950. október 18-án este, magát ávós századosnak kiadva, több tanyára bement, ahol házkutatást tartott, s enni- és innivalót követelt. A nyomozás két nap múlva, az egyik sértett panaszbjelentését követően indult meg; V. I.-t december 3-án fogták el és tartóztatták le. A gyanúsított és a tanúk kihallgatására még abban a hónapban sor került, majd 1951 januárjában a vádirat is elkészült. A nyíregyházi járásbíróóság 1951. február 3-án V. I.-t magánlaksértésben és zsarolásban találta bűnösnek, amiért 1 év 2 hónap börtönbüntetésre ítélte, valamint 5 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.

Az ÁVH működéséről, az elkövetett visszaélésekről nem folytattak le hivatalos vizsgálatokat, így a hatóság működésének mindennapjairól elsősorban visszaemlékezések és szépirodalmi feldolgozások tájékoztatnak, "hivatalos" dokumentumok már kevésbé. A V. I. ügyében keletkezett - és alább közölt - iratok, ha nem is egy "igazi" államvédelmis, hanem maga annak kiadó személy cselekedeteit dokumentálják, mégis bepillantást engednek az ÁVH működésének mindennapjaiba, a társadalommal való kapcsolatába, illetve társadalmi megítélésébe, különösen, ami a hatóságnak a gazdákhöz, kulákokhoz való viszonyát illeti. Ugyanis akkor, amikor V. I. magát ávós századosnak kiadta, viselkedésében minden bizonnyal létező, közismert, alighanem saját maga is tapasztalt mintákat követett. Valószínű, hogy nem a képzelete szülte a késő este ittas állapotban a háziakra rátörő, káromkodva, fenyegetőzve ingyen ételt, italt, sőt nőt is követelő ávós szerepét. Alakításának "hitelességét" jelzi, hogy a sértettek is államvédelmi tisztként kezelték, egyikük még a padlásra is felszaladt és elbújt az ál-államvédelmis elől. ám, még ha cselekménye kirívónak is tekinthető, a sértettek reagálása, az ál-ávóshoz való viszonyulásuk azt mégis jelzi, hogy mennyire rettegett volt az ÁVH: sokat sejtető ugyanis, hogy ávósként V. I. mit kívánt elérni, és mit tūrtek neki, mint ávósoknak, az emberek.

Az ügy dokumentumai mindamellet az "igazi" államvédelem működéséről is képet adnak. Így bemutatják, hogy az ÁVH helyi, megyei szerveinek az önállósága meglehetősen szűk volt, folyamatosan jelenteniük kellett az országos központba, ahonnan a konkrét ügyben is utasításokat, útmutatásokat kaptak. Az iratokban, mindenekelött V. I. egymást követő kihallgatásaiban végigkövethetjük, hogy a szerv miként aknáza ki a cselekményben rejlő lehetőségeket, hogyan alakult ki a koncepció: egy ittas állapotban elkövetett garázdaságból az ÁVH-t és a szovjet hadsereget lejárato tudatos, előre kitervelt bűncselekmény. Az sem véletlen, hogy az államügyészség és végül a bíróság is úgy ítélte meg, hogy V. I. ittas állapota nem volt olyan mértékű, hogy cselekedetei következményét ne tudta volna felismerni. (Ezek szerint V. igen jól bírta az italt, mivel vallomása szerint már Nyíregyházán különböző kocsmákban megközelítőleg 2,5 liter bort megivott, és ehhez jött a tanyákon elfogyasztott legkevesebb 2 liter bor.)

A koncepció alakulását mutatja egy másik tényező is. V. I. a legtöbb esetben nem magyarul, hanem szlovákul beszélt, melynek indítékaként a második kihallgatása alkalmával azt hozta elő, hogy magát orosznak kiadva próbált nagyobb félelmet gerjeszteni. Figyelemre méltó azonban, hogy senkit sem tudott megtéveszteni, mivel a tanúk valamennyien és egybehangzóan azt állították, hogy szlovákul beszélt. Csak a nyomozást végző ÁVH "hagyta magát" félrevezetni és súlyosbító tényezőként használta fel V. I. ellen. Az államügyészség szerint már egyértelmű, hogy V. I. orosznak próbálta magát kiadni. Az ítélet viszont fellemlásra sikeredett: a bíróság a tanúk és a vádlott előadásából először megállapítja, hogy V. több helyen szlovákul beszélt, majd a vádirat nyomán azt is, hogy oroszul! Mindenesetre V. I. - állítólagos - szándéka (ti. államvédelmi tisztnek és orosznak akarta magát kiadni), arra utal, hogy az emberek az ÁVH és a szovjet hadsereg szoros kapcsolatát, együttműködését érzékelték, és ezt csak megerősítették a vádiratban és az ítéletben megfogalmazottak. (Tudniillik az ÁVH, az államügyészség és a bíróság nem az "oroszul" beszélés tényét sérelmezte, hanem azt, hogy lejárta az orosz hadsereget?)

Az ehhez hasonló iratfajták, így a közölt dokumentumok is, nemcsak a politika- és intézménytörténet, hanem más jellegű feldolgozások számára is kiváló forrásanyagot szolgálnak. A vallomások az ötvenes évek tanyai lakosságának eszközeiről, berendezési és használati tárgyairól, az általuk viselt ruhákról is beszámolnak, az evési és italozási szokásaikról nem is beszélve. A helytörténészek számára is értékes forrást jelentenek ezek a dokumentumok. Így például megtudható belőlük, hogy a Nyíregyháza határában élő tírják gazdák - és nem is csak az idősek - még a 20. század közepén is beszéltek szlovákul, s hogy ez mennyire nem volt ritka, azt jelzi, hogy a környező falvak magyar gazdái is azonnal felismerték ezt a nyelvet, és természetesnek vették a használatát. Kiolvasható belőlük a helymeghatározás, a névhasználat konzervatívizmusa is: a kocsmát a volt tulajdonos után határozzák meg ("a volt Cseh András borpincéje"), és a helyiek számára a Dózsa György utca még mindig Vay ádám utca.

A dokumentumok az állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában található V-32431 sz. dossziében lelhetők fel (ÁSZTL 3.3. V-32431). A személyneveket minden esetben monogrammal helyettesítettük, egyébként az iratokat szöveghűen, az eredeti szöveg írásmódját megőrizve közöljük, csupán a nyilvánvaló elütéseket, tévesztéseket javítottuk. (A szöveg- és a szöveghűség érdekében meghagytuk a rövid í és ü betűket is, noha valószínűleg az írógépeken is hiányoztak ezek hosszú megfelelői.) A szövegek ugyanis önmagukban is kordokumentumok, beszédesen illusztrálják a vidéki állam- és rendvédelem írásbeliségének állapotát: (nem is olyan) kis túlzással azt is mondhatjuk róluk, hogy korjelző prózák. Megmutatják az ÁVH, a rendőrség és általában kommunista államapparátus hivatali nyelvezetét, szóhasználatát, az irodalmi és a beszélt magyar nyelvtől egyaránt idegen, kicsavart fogalmazásmódját, komikus (vagy inkább tragikomikus) mondatszerkesztését. Különösen bántóak a nagy számú durva helyesírási hibák, amelyekből következtethetünk az ezeknél a szerveknél foglalkoztatott személyek nyelvi (& eacute;s általános) képzési színvonalára. Ráadásul a szövegek közlésből nem derül ki, mert a neveket monogram helyettesíti, hogy a Magyar Népköztársaság szervének munkatársai saját polgárainak a nevét a legkülönbözőbb változatokban írták le, és csak a legritkább esetben tudták a helyes variánszt eltalálni.

Az utóbbi években megnőtt az érdeklődés az államszocializmus speciális erőszakszerveinek története iránt. Számos visszaemlékezés látott napvilágot és irodalmi feldolgozások is születtek, főleg az ötvenes évekkel kapcsolatban. A témával kapcsolatos történettudományos kutatások is már több éve megkezdődtek, és több tanulmány is született, különösen az állambiztonsági szervek intézménytörténetére vonatkozóan. Remélhetőleg ez a forrásközlés is új adalékokkal járul hozzá - egy szaklatlan epizódon keresztül - az ÁVH illetve a Rákosi-korszak történetének feltárásához, megismeréséhez.

Források

B. J. Kemecese körmendi tanyai lakos panasza

Államrendőrség Kemecesei Járási Kapitánysága. Kemecesei r. őrs.
Szám: 590/1950.

Tárgy: B. J. Kemecese körmendi tanyai lakos panasza	
	Jelentés Járási rendőrkapitányságnak, Kemecese

Kemecese, 1950. év október hó 21.-én

Jelentem, hogy f. év október hó 20.-án járőrszolgálatom alkalmával B. J. (?) Kemecese, Körmendi tanyai lakos a következő panaszát adta elő:

Elmondja, hogy f. év október 18-án este 23 óra 30 perckor a fenti lakásán megjelent, előtte ismeretlen két férfi, akik odaérkezésük alkalmával az egyik év. szds-nak adta ki magát, amíg a másik semmit sem szólt. Ahogy bementek lakására, arról érdeklődtek, hogy kulák e, a beszolgáltatásnak eleget tett e, és az adója kivan e fizetve, majd amelyik év. szds-nak mondta magát, hozzáfogott házkutatást tartani, de a konyhában nem talált semmit, majd a szobába ment, ahol kutatás közben megtalált egy 1932. évi naptárt, melyről azt mondotta, hogy itt a bűnjel és szíjjelépte. Majd ismét bementek a konyhába, ahol arról tanakodtak, hogy ötlet el vigyék e, de azt melyik év. szds-nak mondta magát, azt mondotta, hogy most nem viszik el. Utána enni és innivalót követeltek. De mivel nem volt sem enni, sem inni való, kiment az udvarán lakó K. M.-hoz, hogy hozzon be nékik szalonát, kenyeret és bort. Mikor K. az ennivalót és a bort hozta, eltávozott. A két ismeretlen pedig evett, ivott, kb. 1 órai ottartózkodás után eltávoztak, mindketten kerékpárral. Elmondja továbbá, hogy az egyik ismeretlen férfi személyében a sóstóhegyi újságárust ismerte fel, vagyis ahhoz hasonló férfi volt, a másik férfit nem tudja, hogy ki volt, vagyis nem tudta hasonlítani senkihez.

Az ismeretlenek egyike, aki századosnak mondta magát, kb. 172-175 cm. magas, sovány arcú, uj esőkabát, csizma és fekete posztókalapban volt, a második, aki szintén 172-175 cm. magas, sovány sápadt arcú, kopott esőkabát, cipő, vagy bakkancsban volt.

Járőr: P. N. L. r. szkv. s. k.

L. O. E. r. őrm. s. k.

A másolat hitelül:
U. I. év. pa.
Nyíregyháza, 1951. január 8.-án.

ÁSZTL V-32431 5. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Demecser körmendi tanyán történt eseményről jelentés

Tárgy: Demecser körmendi tanyán történt eseményről jelentés

Jelentés
Kemecese, 1950. október 21.-én

Jelentem, hogy fenti ügyben a nyomozást bevezettem és az alábbiakat állapítottam meg:

1950. október 18.-án este 21 és 22 óra között Cs. J. körmendi tanyai lakos tanyáján megjelent két ismeretlen személy, akik államvédelmi nyomozóknak adták ki magukat. Mindkettő esőköpenyben volt, s az egyik, akik ujjabb színű köpenyben volt századosnak adta ki magát. Amikor Cs.-hoz bezörgettek, Cs. megjijed és felbujt a padlásra, s csak felesége maradt a lakásban. Amikor a két ismeretlen bement a lakásba, azt kérdezték, hogy hol van a gazda, mire az asszony azt felelte, hogy

elment az egyik tanyára. Erre az a személy, aki századosnak adta ki magát, azt mondta, hogy hogy meri elhagyni este a tanyát, mondja meg neki, hogy ma éjjel még visszajönnek és itt fognak aludni. Ezután azt kérdezték meg Cs. feleségétől, hogy hol lakik B. J., mire Cs.né megmutatta nekik és eltávoztak.

B. J. tanyájára kb. 23 órákor érkeztek meg, amikor is zörgettek, és bementek a lakásba. Itt is a jobb ruhás, századosnak adta ki magát. Amikor bementek a lakásba, amelyik századosnak adta ki magát, azzal fordult B.-hoz, hogy ugye maga kulák. Utána megkérdezte, hogy hogy áll a beszolgáltatással és az adóval, mire B. azt felelte, hogy ő rendezte. Erre a százados hozzáfogott kutatni a szekrényben és a ruhásládában. Itt nem talált semmit, majd átment a másik szobába, ahol ugyancsak a szekrényben kutatót, ahol talált egy 1932-évi kalendáriumot, melyet szétépett és azt mondta, hogy az bűnjel, s visszatért az előbbi szobába, ahol ezidőn keresztül társa tartózkodott. Visszatérése után azt kérdezte társától, hogy mit csinálju[n]k az öreggel, elvignyük? Mire társa azt felelte, hogy tudod te vagy a százados, erre azt felelte, hogy hagyjuk még most, majd később.

Ekkor a százados megparancsolta B.-nak, hogy nekik adjon enni és inni valót. Mire B. azt felelte, hogy neki nincs se szallona, sem bora, ő nem tud adni. Erre azt válaszolták neki, hogy kerítsen onnan, ahonnan tud, de hozzon. Ezek után B. kiszólt az udvarra K. M.-nak, hogy az ávosoknak egy kis szalonnát meg bort, mire K. hozott is. A két személy hozzálátott az evéshez és amikor jóllaktak, a százados lefeküdt a házban lévő vacokra és kb. egy óráig feküdt rajta, de nem aludt el. Ez időn keresztül társa állandóan beszélgetett B.-czal, arról, hogy milyen volt a termés és hogy megy a gazdálkodás. Majd a vacsora után kb. 1 óra múlva elhagyták B. lakását. Eltávozásuk alkalmával semmi megjegyzést nem tettek.

Amikor eltávoztak, látták meg B.-ék, hogy mindketten kerékpárral vannak és azt, hogy az egyik személynek a kerékpárján dynamó is van, de nem tudják meghatározni, hogy melyiknek. Annak e, aki századosnak adta ki magát, vagy annak, akki nem mutatkozott be. Eltávozásukkor gyalogosan mentek Sóstóhegy felé.

A bemondások szerint az alábbiak szerint néztek ki:

1./ Amelyik századosnak adta ki magát, egy kb. 175 cm. magas, sovány, kb. 30-35 év körüli személy volt. Fekete kalapban, igen jó állapotban lévő esőköpenyben, melynek színe halványzöldes, vagy halványzöldes barna volt. Lábán fekete csizma. Még feltűnően sovány arca volt.

2./ Amelyik semmiféle rangot nem mondott, kb. 30 éves, 175 cm. magas, sovány, igen sápadt arcú egyén és a felső fogsorán vagy ezüstpapír, vagy pedig platina volt. öltözéke: hasonló színű eső köpeny, mint az előbbié, csak erősen kopott. Fején micisapka, bár színét megjelölni nem tudták, lábán vagy bakkancs, vagy cipő volt. Ezen utóbbi személy az egész idő alkalmával igyekezett úgy ülni, hogy arcát ne lehessen látni és lehetőleg nem sokat beszélt. Ebben a személyben B. és Cs. állítólagosan a sóstóhegyi ujságárust ismerték fel, bár ezt határozottan nem merik állítani. Egyébb felvilágosítás személyükre vonatkozóan megállapítani nem tudtam.

Megjegyezni kívánom, hogy a nyomozás során megállapítottam azt, hogy a két ismeretlen személy ezen eset kivételével más időben nem volt a környéken és más személyeket nem kerestek fel. Nem áll az, hogy valamelyik személytől valamit is, dohányt, vagy egyéb tárgyat vittek volna el.

Megjegyezni kívánom még azt, hogy 1950. október 18-án délután 5 óra tájban a kemecei r. órs járóre Nyirtura községben találkozott a sóstóhegyi ujságárussal, aki kerékpárral volt a községben és ujságot árult. A bajtársak határozottan nem emlékeznek rá, hogy ekkor az ujságáros köpenyben volt, e vagy sem. Az ujságáros nevét ezidáig megállapítani nem tudtam.

Nyári I. áv. tiz. sk.

A másolat hitelül:

U. I. áv. pa.

Nyiregyháza, 1951. január 8.-án.

ÁSZTL V-32431 6-7. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Távmondatt 1.

Távmondatt

ÁVH.

Budapest

Jelentem, hogy f. év október 19-e körül Sóstó Rókahegy környékén elkövetett garázdálkodásokban szereplő szélhámos áv. szds.-t V. I. személyében a Sóstói rendőrőrs elfogta és f. hó 3-án 23 h.-kor osztályomra előállította.

Kérek nevezett őrizetbevételére engedélyt.

Nyiregyháza, 1950. december 4.

P. S. áv. szds.
osztályvezető.

ÁSZTL V-32431 11. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Távmondatt 2.

Távmondatt.

ÁVH. Nyiregyháza.

A Sóstói rendőrőrs által elfogott V. I. őrizetbevételét engedélyezem. Nevezett módszeres kihallgatását kezdje meg, melynek során felderítendő multja, jelenlegihez hasonló szélhámoságai, kapcsolatai. Vallomását ellenőrizze le. Az első kihallgatás eredményét távmondattban jelentse, amíg majd a feljegyzéseket folyamatosan terjessze fel.

Hiv. sz.: 7003/1950

Budapest, 1950. december 4.

K. áV. alezr.

ÁSZTL V-32431 10. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

V.I.

Tárgy: V. I

Feljegyzések

Nyiregyháza, 1950. évi december hó 12.-én

Mondja el, hogy azon a napon mikor magát áv. századosnak adta ki holjárt és mit csinált.

A kérdéses napon reggel elvégeztem az udvaron lévő és a jószágkörűli munkámat, majd 8 óra tályban kimentem szántani kb. 13 óráig végeztem szántást, utánna kifogtam a lovat és megebédeltem, majd a kerékpáromat rendbe hoztam és 14 Nyiregyházára mentem be kocsiráfot vásárolni vittem magammal 30 Forintot is azonban kocsiráfot nem kaptam és így elhatároztam, hogy bemegyek a volt Cseh András borpincéjébe borini itt meg is ittam ugyemlékszek 1 liter bort, majd utánna újból elindultam, hogy ha tudok használtan próbálok venni kocsiráfot, azonban így sem sikerült, újból bementem

a Vay-utcában egy kocsmába és itt szintén megittam kb. 6-8 deci bort. Utána elindultam a Kemecei uton de utközbe még bementem a városvégén egy kocsmába itt szintén megittam 4-6 decibort és vettem cigaretát, valamint 2 kiflit is megettem. Ezután a kerékpárommal elindultam a Kemecei uton, mikor vagy 7 km. értem az uton találkoztam U. Gy. újságossal, akit személyesen nem ismertem, meg kértem, hogy adjon egy kerékpár kulcsot, mert a kerékpárom elromlott adott is nekem kulcsot mikor én a kerékpáromat megigazítottam adtam vissza a kulcsot és közben bemutatkoztam neki, hogy hogy áv. százados vagyok, majd mondtam azt is, hogy jó volna valahol még inni egy kis bort, erre U. azt mondta, hogy akkor menjünk együtt ő tud olyan helyet ahol lehet jóbort inni.

Mitcsináltak ezekután?

Elindultunk mindketten borinni, ahová U. vezetett itt U. rendelt kb. 2 liter bort amit közösen meg ittunk, ezért U. fizetett, majd kértünk kenyeret is azt is kaptunk és etünk. Mikor kijöttünk nekem U. mondta, hogy szólt a házigazdának, hogy én áv. százados vagyok. Ittlétünk alatt én elővettem a zsebemből egy ceruzával rajzolt térképet, amelyen a csajtos tanyi rész volt lerajzolva és azt mutattam is U.-nak. Kulákok neve azon felirva nem volt.

Hová mentek innen?

Kimentünk az utcára és én újból javasoltam U.-nak, hogy kellene valahol még egy kis bort inni. ő erre azt mondta, hogy tudmég másik helyet is, ahol lehet bort inni elis indultunk az általam ismeretlen helyre, mikor oda értünk én bezörgettem és mondtam, hogy államvédelmi Hatóságtól vagyunk és engedjenek be minket, ezután mikor ezt mondtuk a lakást kinyitották előttünk és mi bementünk az idő szerintem 11 óratályban lehetett itt kértünk illetve én kértem bort azomban nem volt csak must így azzal lettünk meg kínálva én és U. is megittunk egy csupor bort illetve mustot. Itt időztünk kb. egyfélórát itt a lakásban egy aszony és egy fiu volt jelen. Innen kijöttünk és én újból mondtam U.-nak, hogy valahol igyunk egykis bort, mire ő azt mondta, hogy akkor menjünk tovább és elmentünk B. kulák lakására itt én bezörgettem, hogy államvédelem és azonnal nyissák ki az ajtót, hosszab zörgetés után B. kinyitotta az ajtót és beengedet benünket, itt szintén bort és enni valót kértem és ittunk is, meg ettünk is közben én még egyszer hivatkoztam arra, hogy áv. százados vagyok és házkutatást akarok tartani, hozzá is kezdtem a lakásban a kutatásnak, meg találtam B.-nak a volt Kisgazdapárti könyvét azt szélyel téptem és odaadtam U.-nak, hogy dobja a tűzbe ugyamcsak találtam még egy Német nyelvű könyvet is azt azomban hogy miről szól nem tudom mivel Németül olvasni nem tudok. Itt többször hangoztattam, hogy én áv. százados vagyok ezt azért tettem, hogy a lakástulajdonosban félelmet keltsék, valamint azért, hogy az áv. beosztottjait így blamálgam. Az elfogyasztott ételért és italért sem én sem U. nem fizettünk.

Házkutatást miért tartott?

Azért, hogy valóban lássák, hogy én áv. százados vagyok és féljenek tőlem és amit kérek bort adjanak. Valamint azt is tudtam, hogy kulák és fél az áv.soktól.

Hovámentek B.-tól?

Kimentünk az utcára és elmentem én is U.-val a lakásokra ott aludtam kb. reggel 4 óraféléig aztán felkeltem és elmentem haza.

Milyen pártnak volt a felszabadulás előtt tagja?

A nyilaskeresztes pártba léptem 1934 évben és annak voltam a tagja. Más politikai pártba nem léptem.

Felszabadulás után lépet-e valamilyen pártba?

A felszabadulás után semmilyen pártba nem léptem.

(?)

Miért ment újból a Rókahegyre?

Bort akartam vásárolni a család részére az ünnepre, azonban úgy gondoltam, hogy többhelyen megkóstolgtatom a borokat és így is tudok inni egy kis potya bort, ezt igazolja az is hogy ezalkalommal nem volt nállam egy fillérsem és mégis borvásárlási ürügyel mentem el borinni.

Kmft.

Felvette: kihallgatott

ÁSZTL V-32431 14-16. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Távmondat 3.

Távmondat
ÁVH. Nyiregyháza

őrizetében lévő V. I. ügyében vegyen fel tanuvalomási jegyzőkönyvet, melyek tartalmazzák szélhámosságának részleteit. Készítsen róla részletes környezettanulmányt a környezettanulmány különösen terjedjen ki baráti rokoni kapcsolataira az ügyben keletkezett iratokat sürgősen terjessze fel.

814/1950.

Budapest, 1950. dec. 19.

K. áv. alezr.

Hiv. sz. 7440/1950.

ÁSZTL V-32431 19. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Tanúkihallgatási jegyzőkönyv 1.

ÁLLAMVÉDELMI HATÓSÁG
Tanúkihallgatási jegyzőkönyv

A jegyzőkönyv készült Nyiregyháza 1950 évben december hónap 20. napján.

A tanu vezeték és utóneve: Cz. I.

(?)

1950. október hó 18.-án kb. 22 óra körül lakásom ablaka alatt kiabálást hogy nyissák ki az ajtót, hallottam, s az ablakot zörgették, két személy. Amikor a két illető erőszakoskodott, hogy bejön, tekintve, hogy már késő volt, én a padlásra mentem fel, melynek feljárata az előszobából van. A fentiek után a feleségem az ajtót kinyitotta és U. Gy. és akkor még előttem ismeretlen személy, akinek nevét később megtudtam, hogy V. I., jöttek be. Az ajtókinyitás pillanatában V. I. az Istennel káromkodott és azt mondta, hogy államvédelmi százados vagyok, egész nyugodtan nézzenek meg. A szobába érve mindketten leültek és innivalót kértek, valamint ennivalót is. A fenti beszélgetés után, aki magát államvédelmi szds.-nak adta ki, feleségemet és a bent lévő B. Gy. sógoromat kérdőrevonta, hogy mennyi cukor van már felhalmozva és, hogy kulákok vagyunk e. A kulák kérdésben V. U.-val beszélgetett, amikor U. igazolni próbálta, hogy nem kulák, hanem középparaszt vagyok. A cukor kérdésben V., aki magát áv. szds.-nak adta, a karosládát felnyitatta feleségemmel és kérdezte, nincs e benne cukor felhalmozva. Az áv. szds.-nak, illetőleg V. a lakásban lévő órát, zseblámpát és gyujtókat nézte meg, hogy azok magyar gyártmányuak e és nem e csempészárúk. V. U.-val legtöbb esetben nem magyarul beszélt, és úgy tüntették fel, mintha U. az áv. szds.-nak tolmácsa lett volna.

V. és társa lakásomban kb. 1 óra hosszáig tartózkodott, 6 dcl. bort fogyasztottak el, melyért egyáltalán nem fizettek. V., aki magát áv. szds.-nak adta ki, feleségetől, illetve sógoromtól B. Gy.-től női követelt, azt mondta, hogy neki egy özvegy asszonyt, vagy egy lányt kerítsenek 20 forintért. V. feleségemmel szemben erkölcstelen kifejezéseket használt és mondotta neki, hogy még az éjjel visszafognak térni és itt fognak aludni. Azt, hogy ő áv. szds., több esetben hangoztatta nálam való tartózkodása alatt.

Kb. 1 órai ittartózkodás után V. és Társa, U. Gy. kit személyesen ismerek, lakásomról eltávoztak. B. J.-hez, ki tőlem kb. 300 méterre lakik.

Megjegyezni kívánom, hogy bár én a padláson voltam, a fenti beszélgetés lezajlásakor, azonban a feljárt az előszobából van, és a szobaajtó nyitva volt, így én minden szót pontosan hallottam. V. és társa U. emlékezetem szerint B.-nál 2 óra hosszáig tartózkodott, amikor onnan lakásom előtt Sóstóhegy irányában mentek el. V. és U. ebben az esetben spiccesnek látszott ugyan, de részeg nem volt.

Egyebet előadni nem kívánok, a jegyzőkönyv vallomásumat helyesen tartalmazza, melyet felolvasás után h. h. aláírok.

Felvette:	tanu
N. J. áv. fhdgy.	Cz. I.

ÁSZTL V-32431 20-21. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Tanúkihallgatási jegyzőkönyv 2.

ÁLLAMVÉDELMI HATÓSÁG
Tanúkihallgatási jegyzőkönyv

A jegyzőkönyv készült Nyiregyháza. 1950 évben december hónap 20. napján.
A tanú vezeték és utóneve: M. J.

(?)

1950. X. 18.-án kb. 20-2 h. között lakásomon megjelent U. Gy. Kótaj Rókahegyi lakós újságkihordó és vele még egy személy, akinek nevét utólagosan kb. 3 hét múlva megtudtam, hogy V. I.-nak hívják. V. és társa mikor lakásomra bejöttek, 1 liter bort kértek. U. és a még akkor ismeretlen V. enivalót kért, melyet adtam is neki. V. és társa lakásomon kb. 2 óra hosszáig voltak, mely idő alatt a leg több esetben nem magyarul, hanem szlovákul és németül beszéltek. Bár én idegen nyelvet nem tudok beszélni, azonban határozottan emlékszem rá, hogy több esetben hangoztatta a V., hogy "Ungarisch kommunist". Amikor lakásomból kimentem borér, V. I. a szobában elhelyezett ruhásszekrény és konyhaszekrény tetejét nézte meg, hogy ott mit talál, azonban el nem vitt semmit sem. V. ugy tüntette fel magát, mint ha hatósági közeg lett volna, mert több esetben hangoztatta, hogy ha neki valahol szólnak, legfeljebb egy embert lelő az nem sokat számít. Majd mielőtt lakásomról eltávoztak volna V.-ék, engem V. hívott az udvarra, azonban ott velem semmit nem tett és nem mondott semmit, mert U. kijött utána és szlovákul beszélt neki. Ezután mindhárman visszajöttünk a lakásba.

A fentiek megtörténte után V. és U. lakásomból eltávoztak és V. ekkor nekem mondotta, hogy "államvédelmi százados" vagyok. A fenti kijelentés után V. és U. elindultak azzal, hogy B. J.-hez mennek. Azt, hogy B.-hoz mennek onnan tudom, hogy lakásomban V. a zsebéből kivett írást nézte, és azt a nevet mondta, hogy B. J. és mondta U.-nak, hogy tart e vele, amire U. azt válaszolta, hogy igen, vele tartok, ahogy megbeszéltük.

Tudomásom van arról, hogy ugyancsak azon az éjszakán mikor nálam voltak Cs. I.-nál és B. J.-nél is voltak.
Egyebet előadni nem kívánok, a jegyzőkönyv vallomásumat helyesen tartalmazza, melyet felolvasás után aláírok.

Felvette:	tanu
N. J. áv. fhdgy.	M. J.

ÁSZTL V-32431 22-23. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Tanúkihallgatási jegyzőkönyv 3.

ÁLLAMVÉDELMI HATÓSÁG
Tanúkihallgatási jegyzőkönyv

A jegyzőkönyv készült Nyiregyháza. 1950 évben december hónap 20. napján.
A tanú vezeték és utóneve: B. J.

(?)

1950. október hó 18.-án éjjel kb. 23 h-kor lakásomon megjelent két ismeretlen személy, kiktől utólagosan megtudtam, hogy U. Gy. és V. I. Rókahegyi lakósok, akik közül az egyik, V. I. magát áv. szds.-nak adta ki. A lakásba történt beérkezés pillanatában V. azt mondta, hogy a kutya Isten bassza meg magát, államvédelmi szds. vagyok. én ekkor hivatam őket be lakásomba. A lakásomba beérve az asztalon lévő újságot, iratokat V. szétdobálta és a kést felvette azzal a megjegyzéssel, hogy én kulák vagyok szándékos emberölést akarok elkövetni. V. U. társaságában lakásomon, illetve két szobában házkutatást tartott, ahol átvizsgált asztalfiókokat, ruhás és konyhaszekrényt, illetve az azokban talált iratokat. V., aki magát áv. szds.-nak adta ki, megtalálta az FKGP könyvem, azt széttépte és a fászládjába dobta bele. Az iratok között talált naptárokat és egyéb könyveket a lakásban szétdobálta és közben az Istennel cáromkodott, burzsulyrak, kuláknak nevezett.

A házkutatás megtartása után az egyik szobában, ahol én alszom, V. kb. 10 percig ruhástól lefeküdt ágyamra és közben U.-nak mondta, hogy mit csináljak ezzel a vén emberrel, ez is csóró, nincs neki semmije.

V. nálam kb. 1 és fél óra hosszáig tartózkodott és ez idő alatt állandóan azzal zaklatott, hogy az adómat kifizettem e, valamint a tervekölcsönt és a békekölcsönt fizettem e, és eleget tettem e beszoigálatási kötelezettségemnek. V. U. társaságában enivalót és bort követelt, azonban ugy a borból, mint az enivalóból keveset fogyasztottak. A fentiek megtörténte után V., aki magát áv. szds.-nak adta ki, U. társaságomban lakásomról kerékpárjukkal eltávoztak.

U., aki V.-nek társaságában volt, nálam való tartózkodásakor az iratok átvizsgálásában segédkezett V.-nek, azonban önállóan semmit nem tett.

Egyéb előadni valóm nincs, a jegyzőkönyv vallomásom helyesen tartalmazza, melyet felolvasás után h. h. aláírok.

Felvette:	tanu
N. J. áv. fhdgy.	B. J.

ÁSZTL V-32431 24-25. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Tanúkihallgatási jegyzőkönyv 4.

ÁLLAMVÉDELMI HATÓSÁG
Tanúkihallgatási jegyzőkönyv

A jegyzőkönyv készült Nyiregyháza. 1950 évben december hónap 20. napján.
A tanú vezeték és utóneve: U. Gy.

(?)

1950. október hó 18.-án kb. 19 órakor a Kemece és Kótaj között levő utvonalon találkoztam egy álltatalam ismeretlen személlyel, aki tőlem kerékpár kulcsot kért és magát áv. szds.-nak adta ki. Párperces beszélgetés után én meghívtam az ismeretlen személyt, hogy jöjjön velem egy pohár borra aki azt el is fogadta. Így mind ketten bementünk M. J.-nél akit én személyesen ismerek és egy liter bort kértem, melyet el is fogyasztottunk ketten. A lakásban mi M.-nél nem beszéltünk magyarul

csak igen keveset, szlovákul beszélgettünk. Ő töllem többször kérdezte, hogy M. burzsuly e vagy nem, amire én azt feleltem, hogy nem burzsu. M.-nél kb. 2 órahosszáig tartózkodtunk. Idő-közben az álltalam ismeretlen személy, aki magát áv. szds.-nek adta ki, kihívta a lakásból M.-t, de amikor én is kimentem utánnok be is jöttek azonnal. M.-nél különösebb nem történt, csak ő ijeszgette, hogy ő áv. szds.

M.-től való eltávozásunk után Cs. I.-nál mentünk, ahol az ismeretlen személy az ajtót rugdosta, mert nem akarták azt kinyitni. Amikor az ajtót kinyitották az áv. szds. azt mondta Cs.-nének, hogy a kutya istenbasszameg áv. szds. előtt miért nem nyísa ki az ajtót. Mi az ajtó kinyitása után mind ketten bementünk lakásába, bort kért és egy pohár bort meg is ivott ő is és én is. Ezek után a szobában levő karosládát ő átkutatta, azonban innen semmit nem vett ki, utánna leült vissza. Ezen a helyen kb. 1-órát tartózkodtunk. Cs.-nál az áv. szds.-nek magát kiadó személy nők után érdeklődött, hogy hol lehet egy özvegy asszonyt szerezni neki. A fentiek után mi a lakásból eltávoztunk és B. J.-nél mentünk el, ahol a következők történtek:

A lakásban beérve B.-nál ott házkutatást tartott, mind a két szobában az iratokat nézte át, mely közt B.-nak az FKGP.-igazolványát találta meg, azt szétépte és nekem adta, hogy azt tegyem bele a tűzben, mert az bűnjel. Az ismeretlen személy azt kérdezte B.-tól magából kikelve, hogy kivan-e fizetve az adoja és eleget tett-e beszoigaltatási kötelezettségének, vagyis ezzel kötekedett vele. Ezen a helyen kb. 2-órát tartózkodtunk, mely idő alatt 2 esetben is átnézte az iroasztalát B.-nak. Majd a fentiek után a lakásból eltávoztunk mind a ketten és lakásomra mentünk, ahol az ismeretlen áv. szds.-nak magát kiadó személy ott is aludt, és csak másnap reggel ment el lakásomról.

Az ismeretlen személy nekem azt mondta, hogy ő kulákokat ment őrizetbe venni, de most nem viszi el, majd fognak jönni fiatalok és azok fogják elvinni a kulákokat.

én az áv. szds.-nek kiadó személynek a nevét jelenleg sem tudom azonban azt felismerem ha vele találkozok. Nekem nem is volt szándékomban, hogy magamat kiadjam áv. szds.-nek és nem is mondtam, vele azért mentem, mert hívott, hogy menjek és mutassam meg, hogy hol vannak kulákok.

Egyebet előadni nem tudok, a jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, melyet felolvasása után h. h. aláírtam.

k. m. f. t.

Felvette:	tanu
N. J. áv. fhdgy.	U. Gy.

ÁSZTL V-32431 26-27. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeli Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Gyanúsított jegyzőkönyv

ÁLLAMVÉDELMI HATÓSÁG
Tanukihallgatási jegyzőkönyv

Készült Nyiregyháza 1950 évben december 21. napján, a gyanúsított kihallgatása alkalmával.

A gyanúsított a személyi viszonyairól az alábbiakat adja elő:

1. Családi és utóneve (esetleges előző neve): V. I.

(?)

1950. október hó 18.-án Nyiregyházán voltam, ahol vásárlást akartam eszközölni. Ezen a napon a délutáni órákban elhatároztam, hogy magamat államvédelmi századosnak fogom kiadni és ennivalót, és szeszes italt így pénz nélkül fogok tudni magamnak szerezni. Céloom volt ezzel továbbá az is, hogy az embereket megrémítem és az államvédelmi Hatósággal szemben ellenszenvet szítsak. épen ezért Nyiregyházáról nem is hazafelé mentem kerékpárral, hanem Kemece irányában, ahol tudtam, hogy szétszórót tanyavilág van. Kb. 7 óra lehetett, amikor találkoztam U. Gy. ujságárral, akit én megállítottam és már azonnal úgy mutatkoztam be, hogy államvédelmi százados vagyok és azt mondtam neki, hogy engem Miskának szólítson. U.-nak a beszélgetés után nyomban azt mondtam, hogy olyan helyre vigyen engem, ahol bort lehet inni. Elsőnek M. J. Kótaj, Rókahegyi lakóshoz mentünk be, ahol én magam ugyancsak áv. szds.-nak adtam ki és bort és ennivalót követeltem. Hogy M. J.-t mégjobban elrémitsem és garázdálkodásom eredményesebb legyen, U.-val szlovákul beszéltem és magamnak [] oroszoknak címeztem. M.-nél kb. 2 óra hosszáig tartózkodtunk, ahol 2 liter bort és ennivalót fogyasztottunk, mely liter borból U. az egyiket kifizette én azonban nem fizettem. Otttartózkodásom alatt szlovákul több esetben kérdeztem U.-tól, hogy M. kulák e, vagy nem és azzal rémitettem, hogy kifizette e adóját, illetve a békekölcsönt. A fentiek után M. J.-től U.-val eltávoztam.

A következő ház, ahova ismételen bementünk Cs. I. volt, ahol ugyancsak a fentiekhez hasonlóan viselkedtem azzal a kivétellel, hogy amikor ajtót nyitottak Cs. I.-nének azt mondtam "a kutya Isten bassza meg, miért nem nyit ajtót egy áv. szds. előtt." Itt hasonlóan a békekölcsön és adófizetéssel zaklattam őket, majd a szobában elhelyezett karosládát átvizsgáltam, hogy nincs e náluk cukor felhalmozva, melyért felelőségre vontam. Cs. I.-nál feleségével kötekedtem azzal, hogy ő özvegy asszony és még azon az éjjelen vissza fogunk menni és ott fogunk aludni. Mondottam azt is, hogy nekem egy jó nő kellene, özvegy asszony, vagy leány és adok néki 20 frt-ot. Kb. 1 órai otttartózkodás után Cs. I.-től eltávoztunk U.-val és a közelben lakó B. J.-hez mentünk U.-val. B. J.-nél, mivel már előzőleg U.-tól megtudtam, hogy kulák, még erélyesebben léptem fel és mindkét szobájában házkutatást tartottam azzal, hogy tiltott iratokat keresek. B.-nak a Kísgazdapárt tagsági könyvét én személyesen szétéptem és társamnak U. Gy.-nek adtam oda, hogy dobja a kályhába, mert az bűnjel. Egyéb iratot, vagy bármit is el nem vittem.

B.-nál kb. 1 1 óra hosszáig tartózkodtam és közben mindég káromkodtam, szidtam a kutyaistennel, hogy burzsuly, kulák. Hasonlóan, mint az előbbi helyeken, a legtöbb esetben nem magyarul beszéltem a velem lévő U.-val, hogy magam oroszoknak tüntessem fel és mégnagyobb félelmet gerjesszek. Ugyancsak itt is, mint az előző helyeken bort, kenyeret, szalonát követeltem, amiért nem fizettem egyáltalán semmit. A fentiek megtörténte után B.-tól a velem lévő U.-val eltávoztam és annak saját lakására mentem.

U. Gy.-nek, akit mint áv. szds. magammal vittem nem árultam el, hogy én nem vagyok áv. szds. és azt a fenti helyekre, mintha hivatalos személy volnék, magammal vittem. Azokat a helyeket, ahol megjelentem és garázdálkodtam, nekem U. Gy. mutatta meg. Előzőleg nem ismertem őket azért, mert U.-val szemben követelőzően léptem fel, hogy engem oda vigyen, ahol bort lehet kérni.

én sem a fenti ügyet megelőzően, sem azután magamat több esetben államvédelmi századosnak nem adtam ki.

Egyebet előadni nem kívánok, vallomásomat a jegyzőkönyv helyesen tartalmazza, melyet felolvasás után h. h. aláírok.

Felvette:	gyanusított
N. J. áv. fhdgy.	V. I.

ÁSZTL V-32431 30-33. old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeli Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Indítvány

A nyiregyházi államügyészségtől

1951. áu. 104222/2. sz.

Fogyoly!

A csatolt nyomozati iratok áttétele mellett a tárgyalás kitűzését

indítványozom

az 1951. évi január hó 16. napja óta előzetes letartóztatásban levő:

V. I. 36 éves, nyiregyházi születésű, 2 holdas ujjgazda, nyiregyházi lakos terhelt, mint tettes ellen,

Három rendbeli a Btk. 330. -ában meghatározott s a 331. 2. és 3. pontja szerint minősülő magánlakásértés és

Három rendbeli az 1948:XLVIII. t.c. 29. -ának (2) bekezdésében meghatározott és a Btk. 353. -ának 2. pontja szerint minősülő zsarolás büntettje címén azért, mert

Kemecse és Kótaj községekben az 1950. évi október hó 18. napján Cz. I., B. J. és M. J. sértettek lakásába éjjel és közhivatalnoki minőség színlelése mellett, abban megnyilvánuló fenyegetéssel, hogy ő államvédelmi százados és ha be nem engedik, ugy a sértetteket elviteti, behatolt, továbbá

ugyanitt és ugyanekkor, abból a célból, hogy magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, fenti sértetteket abban megnyilvánuló fenyegetéssel, hogy ő államvédelmi százados s hogyha ellenszegülnek ugy elviteti őket, annak türésére kényszerítette, hogy nálunk házkutatást tartson, továbbá, hogy részére bort és ennivalót szolgáljanak ki és e cselekményét közhivatalnoki minőség színleléssel követte el.

A korábban nyilaskeresztes párttagsággal bíró terhelt az amerikai banditákra emlékeztető magatartásával nemcsak népi demokráciánk legmegbízhatóbb fegyveres testületét az államvédelmi hatóság, hanem a felszabadító orosz haderő tekintélyét is megalázta, amikor az éjjeli nyugalmukból felzavart kispasztorok előtt az államvédelmi hatóság tagjának adta ki magát és oroszul beszélt, olyanoknak tüntetve fel az említett személyeket, akik éjnek idején, ok nélkül zavarják a dolgozó parasztorok nyugalmát és őket megzsarolják.

Terhelt ellen elrendelt előzetes letartóztatás fenntartását indítványozom.

Az idézendők jegyzékét alább közlöm.

Nyiregyháza, 1951. évi január hó 17. napján.

Dr. S. Z. sk. államügyész.

Dr. I. M. sk. vezető államügyész.

Idézendők:

1. terhelt
Cz. I. sértett és tanu,
B. J. sértett és tanu,
M. J. sértett és tanu,
U. Gy. tanu.

államvédelmi Hatóságnak,
Nyiregyháza.

A kiadmány hitelül
(olvashatatlan aláírás)
kiadó

ÁSZTL V-32431 41.old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Ítélet

A nyiregyházi járásbírószágtól
B. 20112/1951-3 szám.

A NÉPKÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A nyiregyházi járásbírószágtól, mint büntetőbírószágtól, nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

ítéletet:

V. I., vádlott, 36 éves, nyiregyházi születésű és (Dankó b.) lakos, magyar állampolgár, nőtlen, 2 kh. juttatott földje van, földműves, apja: V. J., anyja: néhai M. I., aki, 1950 december 4 napjától előzetes letartóztatásban van, büntös 3 rb. a Btk. 330 -ába ütköző és a Btk. 331 . 1 és 2 pontja szerint minősülő magánlaksértés büntetésében, továbbá 3 rb. a III. Bn. 29 . 2 bekezdésében meghatározott és a Btk. 353 . 2 pontja szerint minősülő zsarolás büntetésében.

A járásbírószágtól ezéért:

V. I. vádlottat a Btk. 331. . 1. bek. és a 353. . 1. bek. alapján a Btk. 57. . 1. bekezdésének felhívásával össz büntetésül 1 (egy) évi és 2 (kettő) hónapi börtönrre, mint főbüntetésre, ezenfelül a Btk. 39. -a alapján a közügyek gyakorlásától 5 (öt) évi időtartamra való eltiltásra, mint mellékbüntetésre ítéli.

A szabadságvesztés büntetéséből a vádlott rendőrhatalom őrizetével, illetőleg az előzetes letartóztatásával a Btk. 54. -a alapján 1 azaz egy hónapot és 29 (huszonkilenc) napot kitöltöttnek vesz.

A szabadságvesztés büntetését megkezdésének napjától kell számítani.

A vádlott köteles az eddig netán felmerült bünyügyi költségeket és az ezután felmerülő bünyügyi költséget az államkincstárnak megtéríteni, de a költségeket egyelőre behajthatatlanoknak nyilvánítja.

A járásbírószágtól elrendeli, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után 2 példányban, a vádlott erkölcsi és vagyoni bizonyítványával a nyiregyházi államügyészséggel, a Szabolcs-Szatmár m. kerületi rendőrfőkapitánysággal, a bíróság székhelyén lévő államvédelmi hatósággal közöltessék.

Indoklás:

V. I. vádlott nyilatkozata, a tárgyaláson kihallgatott M. J., Cs. I., B. J. és U. Gy. tanuk vallomásai, az ismertetett iratok tartalma és a tárgyalás egyéb adatai alapján a járásbírószágtól az alábbi tényállást állapította meg és vette bebizonyítottnak:

(?)

1950 október hó 18 napján a délutáni órákban vádlott tanyai lakásáról bejött a városba ráfvasat vásárolni. Ráfvasat nem kapott s a városban való járkálása közben több korcsmába betért borozgatni. 6 óra tájban indult el a városból Sóstóhegy felé. Vádlott kerékpáron volt s azon közlekedett. Ugy 7 óra tájban találkozott a Kemecse felé vezető országuton U. Gy. tanuval, aki ugyancsak kerékpáron volt s akit megállítva egy kulcsot kért, amivel a kerékpárja ülését megigazítsa. V. I. vádlott, mint államvédelmi százados mutatkozott be U. Gy. tanunak és azt kérdezte tőle, hol lehetne bort inni. U. Gy. tanu elvezette vádlottat M. J. személyes ismerőségéhez, akitől U. Gy. 1 liter bort kért. V. I. vádlott U. Gy. tanu és M. J. társaságában a liter bort elfogyasztotta, majd még 1 liter bort ittak meg kb. másfélóra leforgása alatt. Vádlott eközben U. Gy.-gyel szlovákul beszélgetett, és ott tartózkodása alatt a szekrény tetején turkált. Majd M. J.-t az udvarra kiszólitotta. U. Gy. azonban rögtön vádlott után lépett s szlovákul mondotta neki valamit, mire vádlott visszatért a szobába. Eltávozásakor, mint államvédelmi százados mutatta be magát s azt kérdezte M. J.-től, hogy nem fél-e akkor, amikor ilyen vendéget fogad.

Vádlott és U. Gy. ezután eltávozott s a nem messze lakó Cs. I. tanyájára mentek. Az ajtót csukva találták, ahol vádlott hosszabb ideig zörgetett és rugdosta az ajtót. A zörgetésre Cs.-né jött az ajtót kinyitni. Vádlott Cs.-né: "a kutya lsten bassza meg magát, államvédelmi százados előtt nem nyitják ki az ajtót belelőtem volna a zárba, ha még nem nyitják ki" szavakkal fogadta. Majd bementek a szobába, ahol vádlott bort kért. Vádlott érdeklődött, hogy az adót, beszoigáltatást, a békekölcsönt kifizették-e. Majd utána lefeküdt a lócára és kis időre elaludt. Felébredése után kérdezte, hogy mennyi cukrot és lisztet rejtettek el. Utána Cs.-néval felnyitatta a karoslócat s ott kutatótt. Eközben U. Gy.-gyel szlovákul beszélgetett. Mielőtt eltávozott volna, azt mondta, hogy kerítsenek neki egy nőt, mert nemsokára visszatér.

Innen B. J.-hez ment vádlott U. Gy.-gyel, a kaput ugyancsak zárva találták. A zörgetésre a B. J.-fel egy házban lakó K. M. nyitott kaput. K. M. vádlott kérésére B. J.-et felzörgette, aki kijött a lakásából. A "kutya lsten bassza meg, államvédelmi százados vagyok" mondotta neki vádlott, majd belépett a B. J. lakásába. Vádlott B. J. lakásában az összes szekrényeket és fiókokat átnézte, B. J. megtalálta Kisgazdapárti igazolványát széttépte és a kályhába dobatta U. Gy.-gyel. Majd U.-től azt kérdezte, hogy B. J.-et mi cimen vegye őrizetbe, B. J. től bort és ennivalót kért, majd eltávozott U. Gy.-gyel együtt B. J. lakásáról.

V. I. vádlott azt mondta U. Gy.-nek, hogy 1950 november 19.-én délután 2 óráig kell szolgálatba legyen. Mivel vádlott kissé italos volt, már, U. Gy. V. I. vádlottat felkérte, hogy jöjjön lakására és aludja ki magát. Vádlott, akit U. Gy. államvédelmi századosnak szólított, el is ment U. Gy. lakására, ahol ruhástól együtt azonnal lefeküdt és elaludt s a kora reggeli órákban eltávozott onnan.

Tényállásként állapítja meg a bíróság, hogy vádlott M. J.-hoz 9 óra tájban, Cs. I. és B. J. vádlotthoz (!) pedig ezt követő órákban, tehát oly időben hatolt be, melyet tanyasi emberek éjjeli nyugalomra szoktak használni,

továbbá, hogy vádlott államvédelmi századosnak adta ki magát, tehát hivatali hatalmat színlelt s ekként hatolt be sértettek házába: ezáltal mintegy szabadkezet nyert a lakháborításra, sértettekben azt a hitet keltve fel, hogy az ő megakadályozása hatósági közeg elleni erőszak volna.

Megállapítja a járásbíróság tényállásként azt is, hogy a vádlott mindhárom helyen bort és enniválót követelt s hogy Cs. I.-nél és B. J.-nél az elfogyasztott ital- és ételnemüekért nem fizetett. M. J.-nál elfogyasztott 2 liter borért U. Gy. 10 forintot fizetett.

Vádlott ténybeli beismerésben van, bűnösségét is beismeri. Azzal védekezik, hogy cselekményét részeg állapotban követte el.

A vádlott meg nem cáfolt védekezése szerint a cselekmény elkövetését megelőzően s a közben is italozott, italos állapota nem volt olyan mérvű, hogy cselekménye következményeit átérteni képtelen lett volna. A bíróság ezen megállapítását alátámasztja részben a tanúk vallomása, részben pedig a vádlottnak az előadása, aki az elkövetett cselekménye legapróbb részleteire is visszaemlékszik. Már pedig, hogyha vádlott teljesen lerészegedett volna, úgy a cselekményére visszaemlékezni nem volna képes.

V. I. vádlott abban megnyilvánuló fenyegetéssel, hogy államvédelmi százados, éjjel és közhivatalnoki minőség színlelése mellett a sértettek lakásába behatolt,

abból a célból pedig, hogy magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen sértetteket annak türésére kényszerítette, hogy náluk házkutatást tartson, továbbá, hogy részére bort és enniválót szolgáltatassanak ki és a cselekményét közhivatalnoki minőség színlelésével követte el.

Minthogy vádlottnak a fenti cselekménye a rendelkező rész szerinti bűncselekmények törvényes tényálladáki elemeit kimeríti, büntethetőséget megszüntető ok hiányában a járásbíróság a vádlott bűnösségét megállapította és őt megbüntette.

A járásbíróság a bünvádi per keretében vizsgálta vádlott osztályhelyzetét, egyéniségét, s különös sullyal cselekményéből a társadalomra háramló veszélyt.

Vádlott, mint 17-18 éves fiatalember a Festetics párt tagja volt. Az amerikai banditákra emlékeztető magatartásával, nemcsak Népi demokráciánk legmegbízhatóbb fegyveres testületét az államvédelmi hatóságot, hanem a felszabadító szovjet haderő tekintélyét is sértette, amikor az éjjeli nyugalomból felvert kisparasztok előtt az államvédelmi hatóság tisztí tagjának adta ki magát és oroszul beszélt. Olyannak tüntetve fel az említett személyeket, akik éjnek-idején ok nélkül zavarják a dolgozó parasztnok nyugalmát és őket megszarolják.

Enyhitő körülményként mérlegelte osztályhelyzetét. Vádlott származására nézve kisparaszt, aki a bíróság megítélése szerint kellő felvilágosítással megnevelhető. A népi demokráciánk dolgozó parasztságához tartozik, juttatott új gazda, akivel szemben a kíméletlen harc eszközéhez folyamodni egyet jelentene, a Népi Demokráciánk számára való elvesztésével.

Enyhitő körülményként vette büntetlen előéletét, töredelmes beismerését.

Sulyosítóként észlelte a halmazatot, azt a körülményt, hogy cselekménye társadalmi veszélyességére is, a dolgozó nép védelme érdekében, vádlott megjavítására és nevelésére is figyelemmel a rendelkező rész szerinti büntetést látta kiszabandónak.

Az ítélet egyéb rendelkezései a felhívott törvényszakaszokon alapulnak és a vádlott elítélésének a következményei.

A járásbíróság a további bizonyítást mellőzte, mert a tényállást tisztázottnak és az ügyet a jelen állásában is elbírálhatónak találta.

Nyiregyháza, 1951 február 3.

Dr. M. I. sk. jb. a tanács elnöke, ugysis, mint az aláírásban akadályozott H. B. és K. R. népi ülnökök helyett.

A kiadmány hitelül:
(olvashatatlan aláírás)
kiadó

ÁSZTL V-32431 41.old. (állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.3 fond vizsgálati dossziék)

Címkék:

[ÁVH](#) ^[2]

[ÁVO](#) ^[3]

[kulák](#) ^[4]

[tírpák](#) ^[5]

Kiadás: 3. évfolyam (2003) 4. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/szin haz_az_egesz....html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/szin haz_az_egesz....html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/avh>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/avo>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kulak>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/tirpak>